

Stav eGovernmentu na Slovensku, príčiny a riešenia

September 2007

Andrej Salner, Juraj Mišina, Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť
salner@governance.sk, +421 2 58 233 447

Úvod

Služby eGovernmentu sú na Slovensku v porovnaní s inými krajinami Európskej únie (EÚ) menej rozvinuté. Iniciatíva eEurope opisuje dvadsať základných služieb, ktoré by mali byť poskytované elektronicky, z nich dvanásť pre občanov a osem pre podnikateľské subjekty. Z týchto dvadsiatich služieb boli v roku 2007 na Slovensku elektronicky poskytované len štyri, jedna pre občanov a tri pre podnikateľské subjekty. Prieskumy však ukazujú, že existujúce služby sú občanmi i podnikateľmi aktívne využívané. Vo využívaní služieb eGovernmentu Slovensko dokonca predbieha priemer EÚ. Prečo sa teda ponuka služieb eGovernmentu rozvíja tak pomaly?

Táto správa analyzuje súčasný stav eGovernmentu na Slovensku, popisuje služby, ktoré sú už poskytované, skúma príčiny slabého rozvoja eGovernmentu a tiež navrhuje niekoľko možností, ktoré môžu pomôcť pri rozširovaní ponuky služieb eGovernmentu a zvyšovaní ich kvality. Text predstavuje upravenú a skrátenú verziu anglickej správy o stave služieb eGovernmentu a eHealth na Slovensku vypracovanej pre Inštitút prospektívnych technologických štúdií Spoločného výskumného centra Európskej komisie.¹ Časti pripravenej správy boli validované v osobných rozhovoroch s 15 expertmi na eGovernment zo štátnej správy, podnikateľskej sféry a výskumného sektora.

Prvá časť predkladaného textu sumarizuje hlavné dôvody pomalého rozvoja eGovernmentu na Slovensku. Až donedávna neexistovala jednotná stratégia rozvoja eGovernmentu a informačnej spoločnosti a jej tvorba bola sťažená niekoľkonásobným presunom zodpovednosti za informačnú spoločnosť medzi orgánmi štátnej správy. S tým súvisí aj slabá koordinácia inštitúcií pri nákupe informačných technológií a inej infraštruktúry potrebnej pre poskytovanie služieb online. K pomalému rozvoju prispeli aj ceny pripojenia k internetu, ktoré sa kvôli meškajúcej liberalizácii telekomunikačného trhu dlho držali na vysokej úrovni.

Nasledujúca časť popisuje aktérov, ktorí zohrávajú úlohu pri tvorbe a rozvoji služieb eGovernmentu na Slovensku. Čiastkové úlohy (ochrana osobných dát, elektronický podpis, špecifické služby) ležia na pleciach rôznych štátnych inštitúcií. Veľmi dôležitú úlohu však zohrávajú aj aktéri z mimovládneho a súkromného sektora, ktorí svojím aktívnym postojom do istej miery supľujú nedostatočnú aktivitu vlády. Následne sú analyzované najdôležitejšie vládne dokumenty a zákony, ktoré sa eGovernmentu týkajú, ako aj sieťová infraštruktúra používaná slovenskými verejnými inštitúciami.

V ďalšej časti porovnáваме existujúce služby eGovernmentu so zoznamom definovaným Európskou komisiou v iniciatíve eEurope. Tieto služby sú hodnotené na základe metodiky použitej pri porovnaní krajín EÚ v rámci eEurope. Táto časť tiež popisuje ďalšie služby, ktoré

---

¹ Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť bol členom konzorcia vedeného Medzinárodným centrom pre hospodársky rast – Európskym centrom v Budapešti. Pripravoval správy o eGovernmente, eHealth a eLearning na Slovensku.

Autorom časti správy o eGovernmente je Andrej Salner, spoluautorom predkladaného textu je Juraj Mišina. Predkladaný text predstavuje preklad zhrnutia časti správy o eGovernmente.

na Slovensku existujú a nie sú obsiahnuté v eEurope. Analyzuje aj problémy existujúcich služieb eGovernmentu a využívanie týchto služieb občanmi a podnikateľskými subjektmi.

Na základe prezentovaných zistení sú v záverečnej časti správy navrhnuté možnosti, ktoré riešia identifikované problematické oblasti, alebo navrhujú nové kroky s cieľom zlepšiť kvalitu ponúkaných služieb eGovernmentu a rozšíriť ich ponuku. Je veľmi dôležité jasne určiť zodpovednosť, zlepšiť koordináciu a posilniť kapacity zodpovedné za budovanie eGovernmentu s dôrazom na efektívnejšie využívanie zdrojov. Veľké množstvo finančných prostriedkov bude dostupných zo štrukturálnych fondov EÚ. Najdôležitejšia je však politická podpora, ktorá je základným predpokladom pre akúkoľvek aktivitu.

1. Prečo sme nedosiahli viac?

Úspechy Slovenska v oblasti poskytovania a využitia služieb eGovernmentu sú v porovnaní s väčšinou EÚ i vládou deklarovanými ambíciami skromné. Jedným z hlavných úspechov je existencia koherentného a jasného akčného plánu spolu s Cestovnou mapou zavádzania elektronických služieb verejnej správy, ktoré prišli po viacerých menej kvalitných dokumentoch v oblasti informatizácie. Významným posunom je tiež vytvorenie postu vládného splnomocnenca pre informatizáciu, ktorý by mal zlepšiť koordináciu jednotlivých programov a inštitúcií. Väčšina verejných inštitúcií v súčasnosti zverejňuje veľké množstvo informácií na svojich internetových stránkach, vrátane navrhovanej legislatívy a ďalších opatrení, čo umožňuje dotknutým stranám vyjadriť sa k jednotlivým návrhom. Záujem Slovákov o elektronické služby je vyšší ako priemer EÚ25 alebo EÚ15, čo dokazuje silný záujem o viaceré už fungujúce služby. Podnikateľské subjekty aktívne využívajú možnosť elektronického kontaktu s Daňovým úradom a Sociálnou poisťovňou.

Obmedzené výsledky sú spôsobené viacerými faktormi. Pravdepodobne najdôležitejším faktorom je skutočnosť, že budovanie eGovernmentu donedávna nebolo prioritou vlády. Napriek tomu, že reforma verejnej správy a decentralizácia boli zamerané i na zlepšenie efektivity, eGovernment nebol vnímaný ako dôležitý nástroj možného dosiahnutia vyššej efektivity. Na vyšších úrovniach verejnej správy chýbala osoba presadzujúca budovanie eGovernmentu a informačnej spoločnosti, neexistovala jednotná vízia vývoja eGovernmentu a tým pádom chýbala motivácia vytvárať a používať eGovernment či už v rámci úradov alebo na úrovni poskytovania služieb občanom a podnikateľským subjektom. Na nižších úrovniach verejnej správy a samosprávy je situácia až na ojedinelé výnimky ešte horšia. Jednak je oveľa problematickejšie a menej žiadúce nútiť samosprávy k zmenám zavádzaním povinností v legislatíve, zároveň však nebol využitý potenciál na spoločné aktivity a chýbala akákoľvek forma podpory zo strany štátu.

S tým je úzko prepojená inštitucionálna nestabilita. Zodpovednosť za eGovernment a informačnú spoločnosť sa niekoľkokrát presunula z jednej inštitúcie na inú, naposledy vo februári 2007 z Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií SR (ktoré túto zodpovednosť dostalo v roku 2004) na Ministerstvo financií SR (MF SR) v spolupráci s Úradom vlády SR (ÚV SR). Súčasná usporiadanie vytvára nebezpečenstvo súťaženia o kompetencie medzi spolupracujúcimi inštitúciami, prípadne zbavovania sa zodpovednosti. Jasné rozdelenie kompetencií a zodpovednosti rovnako ako dôsledná koordinácia medzi MF SR a ÚV SR je preto kriticky dôležité.

Nedostatočná koordinácia mala za následok veľkú rozmanitosť systémov a zariadení použitých verejnými inštitúciami. To spôsobuje výrazné problémy s interoperabilitou

systémov. Systémy v jednotlivých inštitúciách boli obstarané od rôznych dodávateľov bez toho, aby boli centrálné stanovené štandardy. Vznikol tak problém s prepojením systémov, registrov a databáz jednotlivých inštitúcií, ale aj v rámci inštitúcií. Tieto technické nedostatky musia byť odstránené ešte pred ďalším rozširovaním eGovernmentu.

Neefektívne využívanie prostriedkov pri zavádzaní informačných technológií a eGovernmentu je taktiež dôsledkom slabej koordinácie. I keď neexistuje dostatok spoľahlivých dát o výdavkoch na zavádzanie eGovernmentu, je možné identifikovať rôzne duplicitné a neefektívne výdavky. Nevyužívajú možné synergie zo spoločného nákupu väčšieho množstva zariadení a systémov a niektoré inštitúcie nakupujú vlastné systémy a zariadenia aj tam kde už existuje vládna infraštruktúra.

Z hľadiska služieb je najväčším nedostatkom nízky počet funkčných a dostupných eSlužieb. Z 12 + 8 základných služieb definovaných v eEurope sú na Slovensku plne digitalizované len štyri, z nich len jediná pre občanov. Tieto služby sú prevádzkované na rôznych softvérových platformách a majú rozličné používateľské prostredie. Niektoré z nich si navyše vyžadujú počiatočné náklady vo forme nákupu systému pre elektronický podpis, podpisu ďalších kontraktov s inými inštitúciami a podobne.

Vyššie uvedené nedostatky spôsobujú, že internet na vyplňanie a podávanie formulárov používa len malý počet občanov, podľa údajov Eurostatu z roku 2005 je to len 6,5% populácie. Toto číslo síce je porovnateľné s priemerom krajín EÚ25, no zaostáva za členskými krajinami, ktoré sú vyspelejšie v poskytovaní elektronických služieb.

1.1 Hlavné faktory ovplyvňujúce vývoj eGovernmentu

1.1.1 Ekonomické faktory

Ekonomické faktory majú dopad hlavne na to, ako sú domácnosti a firmy vybavené osobnými počítačmi a tiež celkový vývoj trhu s internetovými službami, a teda determinujú aj dostupnosť internetového pripojenia. Vďaka rýchlemu hospodárskemu rastu sa postupne zvyšuje dostupnosť osobných počítačov a pripojenia na internet. Rast HDP na Slovensku je jedným z najvyšších v regióne a vytvára podmienky pre ďalšie rozširovanie informačných technológií doma i v zamestnaní. Očakáva sa, že ekonomický rast bude v blízkej budúcnosti pokračovať.

Nízka dostupnosť pripojenia na internet bola spôsobená jeho vysokou cenou vyplývajúcou z pomalého postupu liberalizácie telekomunikačného trhu. Ceny dial-up pripojenia k internetu boli niekoľko rokov veľmi vysoké, čo sa ešte i v súčasnosti odzrkadľuje v miere rozšírenia pripojenia k internetu. Taktiež rozšírenie širokopásmového internetu je oproti väčšine EÚ nízke z dôvodu jeho neskorého príchodu na slovenský trh a nedostatočnej konkurencie. Isté zlepšenie prichádza vďaka ponukám káblových spoločností a mobilných operátorov, ktorí konkurujú DSL pripojeniu vo väčších mestách. S výnimkou malých firiem (do 10 zamestnancov) je súkromný sektor dostatočne vybavený počítačmi s pripojením na internet a zároveň disponuje zamestnancami s IT zručnosťami, z čoho vyplýva rastúci záujem firiem o existujúce online služby.

Hoci slovenský IT trh zaznamenáva vysoký rast, stretáva sa s problémom nedostatku pracovnej sily. Slovenskí IT odborníci často odchádzajú do zahraničia kvôli vyšším mzdám. Situácia sa ešte zhoršila otvorením pracovného trhu po vstupe Slovenska do EÚ. Nedostatok

kvalitných IT odborníkov pociťuje samozrejme nie len súkromný sektor, ale o to viac aj verejná správa.

1.2 Technologické faktory

Nákup hardvéru a softvéru ostáva medzi jednotlivými vládnymi inštitúciami fragmentovaný. Až do prijatia zákona o informačných systémoch vo verejnej správe v apríli 2006 neexistoval žiadny zákonný rámec určujúci štandardy používaných informačných systémov a postup pri ich určovaní je veľmi pomalý. Výsledkom je výrazná rozmanitosť používaných informačných systémov v jednotlivých orgánoch centrálnej a miestnej správy. Informačné systémy sú dodávané rôznymi poskytovateľmi a neexistuje žiadna platforma pre komunikáciu zamestnancov vládných inštitúcií zodpovedných za informačné technológie.

Fragmentácia sa tiež týka platforiem používaných pre poskytovanie online služieb. Kvalita poskytovaných služieb je rôzna, čo dokazujú nedávne prieniky hackerov do systémov štátnych orgánov a tiež monitorovanie prístupnosti vládných webstránok.

Administratívne registre používané na jednotlivých úradoch sú taktiež postavené na rôznych platformách. Preto neexistuje žiaden spôsob výmeny údajov medzi úradmi, namiesto toho sú občania a podnikateľské subjekty nútené zabezpečiť si sami všetky potrebné dokumenty na papieri z rôznych úradov.

Niektorí experti naznačili existenciu historických väzieb medzi konkrétnymi inštitúciami a poskytovateľmi IT vybavenia, ktoré sa dajú len veľmi ťažko prekonať bez vonkajšieho zásahu. Navyše existuje podozrenie, že obstarávanie IT vybavenia bolo často realizované skôr pod vedením dodávateľskej firmy, než na základe vyhodnotenia skutočných požiadaviek obstarávajúcej inštitúcie.

1.3 Politické faktory

Vývoj eGovernmentu bol dlho brzdený nevhodným inštitucionálnym usporiadaním. Počas 90. rokov zodpovednosť za eGovernment prešla zo Štatistického úradu SR na MDPT SR a následne na Ministerstvo školstva SR, ktoré má na riešenie problematiky eGovernmentu len obmedzenú kapacitu. V roku 2003 bola problematika eGovernmentu opäť presunutá na MDPT SR, ale už v roku 2004 bol na základe Stratégie informatizácie spoločnosti vytvorený post vládneho splnomocnenca pre informačnú spoločnosť. Vznikla tak prvá jasne a verejne viditeľná inštitúcia špeciálne zameraná na problematiku informačnej spoločnosti. V roku 2006 zodpovednosť prešla z MDPT SR na MF SR a vicepremiéra pre vedomostnú spoločnosť, úrad splnomocnenca vlády je však zachovaný.

Úspech inštitucionálnych reforiem posunul eGovernment z posledných miest v rebríčku priorít na vyššiu úroveň. Predchádzajúca vláda sa nadväzujúc na úspechy reformy verejnej správy a niektorých služieb zamerala na splnenie cieľov konkurencieschopnosti stanovených v Lisabonskej stratégii. To viedlo k vypracovaniu Národnej lisabonskej stratégie a Národného programu konkurencieschopnosti spolu so štyrmi akčnými plánmi, z ktorých jeden je venovaný informanej spoločnosti, čím znalostná ekonomika, informačná spoločnosť a eGovernment výrazne nabrali na dôležitosť. Následne bola vypracovaná Cestovná mapa zavádzania elektronických služieb verejnej správy, ktorá špecifikuje konkrétne kroky širokého zavádzania eGovernmentu.

Návrhy vypracované do roku 2004 neboli dostatočne špecifické, boli nekoherentné a neurčovali konkrétnu zodpovednosť. Stratégia predložená v roku 2004 obsahovala akčný

plán s konkrétnymi úlohami, ktoré boli pravidelne monitorované. Najdôležitejším výsledkom tejto stratégie je vytvorenie postu vládneho splnomocnenca pre informatizáciu. Túto oblasť verejnej politiky tak reprezentuje konkrétny človek, výsledkom čoho je zvýšený tlak na plnenie úloh jednotlivými vládnymi inštitúciami.

Pomalší pokrok na úrovni samospráv bol spôsobený prebiehajúcou decentralizáciou a postupným presunom kompetencií zo štátnej správy na obce a regióny. Tieto sa s postupom času novým úlohám prispôbujú. Decentralizácia sa doladuje a eGovernmentu sa i v samospráve postupne dostáva väčšia pozornosť.

1.4 Zákonný rámec

Zákony týkajúce sa eGovernmentu boli prijímané hlavne pod vplyvom Európskej únie a *acquis*. Často boli prijímané narýchlo a vyžadovali následné novelizácie, no v súčasnosti je existujúci právny rámec považovaný za uspokojivý. Keďže sa žiaden zákon eGovernmentu nevenuje špecificky, nemožno povedať, že by legislatíva priamo rozširovanie eGovernmentu podporovala alebo obmedzovala. Zákon o informačných systémoch vo verejnej správe vytvára potrebné podmienky pre zjednotenie (interoperabilitu) používaných systémov. Celková situácia sa môže zlepšiť prijatím pripravovaného zákona o eGovernmente.

Zákon o elektronickej podpise z roku 2002 vytváral veľmi obmedzujúce podmienky, čo spôsobilo prekážky v jeho implementácii. V roku 2005 bol novelizovaný a v súčasnosti by malo byť používanie elektronickej podpisy bezproblémové, hoci sa zdá, že pri výbere medzi vysokou bezpečnosťou a efektivitou použitia bola uprednostnená vysoká bezpečnosť.

Problémom pri vývoji online služieb sa zdá byť i zákon o ochrane osobných údajov. Zákon je veľmi prísny a bráni zverejniť niektoré elektronickej údaje, o ktoré existuje silný verejný záujem, z dôvodu porušovania ochrany osobných údajov. Problematické sú tiež pravidlá verejného obstarávania, ktoré spôsobili mnohé zdržania pri obstarávaní informačných technológií pre rôzne projekty. Najznámejším príkladom je pravdepodobne budovanie siete GovNET.

1.5 Sociálne a kultúrne faktory

Podľa viacerých respondentov tradície slovenskej verejnej správy nevedú k podpore eGovernmentu, pretože verejná správa na Slovensku stále nie je dostatočne orientovaná na občana ako na klienta. To je z veľkej časti spôsobené tým, že vyšší štátni úradníci sa menia spolu s vládou a volení predstavitelia podceňujú dlhodobý inštitucionálny vývoj, ktorý by mal pozitívny dopad na kvalitu poskytovaných služieb. Väčšina vyšších predstaviteľov preto uvažuje len v horizonte vlastného volebného obdobia.

Málo atraktívne inštitucionálne usporiadanie má za následok, že mladí a talentovaní ľudia uprednostňujú zamestnanie v súkromnom sektore. Preto je štátny sektor viac konzervatívny, nemá dostatočnú vôľu k zmene a neorientuje sa navonok. Navyše, inštitúcie nemajú záujem poskytovať online služby, ktoré majú okrem zjednodušenia procedúr pre občanov len malý prínos pre inštitúcie samotné. Chýba tradícia transparentnosti pri tvorbe politik a podrobnosti implementácie politik sú často zanedbávané.

1.6 Akcelerátory a inhibítory

1.6.1 Akcelerátory

Silný záujem o online služby zo strany niektorých segmentov spoločnosti, ktorý sa prejavuje častým využívaním už existujúcich (hoc nedostatočne rozvinutých) služieb eGovernmentu, bude pravdepodobne i naďalej podporovať ďalší rozvoj eGovernmentu. Môže tiež urýchliť zjednodušenie administratívnych úkonov.

Rýchlejší rozvoj služieb eGovernmentu tiež môže vyplývať zo zvýšeného dopytu po lepšom spravovaní a transparentnosti, hlavne v súvislosti so slobodným prístupom k informáciám.

V tejto súvislosti je potrebné spomenúť i zmenu pohľadu na samosprávy, ktoré majú po decentralizácii oveľa viac kompetencií. Dopyt občanov po online službách núti aj samosprávy k aktivite.

Súšasná dospievajúca generácia používa počítače už od detstva, z čoho plynie zlepšenie počítačovej gramotnosti spoločnosti. V spojení s ďalším rozširovaním pripojenia na internet bude táto generácia oveľa viac otvorená používaniu internetu v komunikácii s úradmi.

Dostupnosť existujúcich online služieb stimuluje dopyt po ďalších službách, ale tiež ich ochotu vynaložiť prostriedky na získanie elektronického podpisu. Ak existuje len niekoľko služieb, pri ktorých by mohli elektronický podpis využiť, sú náklady na jeho obstaranie vysoké. S rastom počtu služieb bude rásť i ochota občanov k prvotnej vysokej investícii.

Ak bude pokračovať reforma štátnej správy, je možné očakávať väčší dôraz na efektivitu a kvalitu poskytovaných služieb. Tieto aspekty boli doteraz zanedbávané, pretože reformy sa viac sústredili na základné problémy ako je modernizácia a zavedenie nového systému štátnej správy.

Rozvoj eGovernmentu je tiež stimulovaný tlakom zo strany EÚ jednak prostredníctvom harmonizácie legislatívy, ale tiež prostredníctvom rôznych monitorovacích iniciatív komisie a možností výmeny informácií s krajinami s viac rozvinutým eGovernmentom.

Dôležitým zdrojom podpory rozvoja eGovernmentu je možnosť financovania zo štrukturálnych fondov EÚ. Existencia samostatného operačného programu Informačná spoločnosť a množstvo peňazí alokovaných v tomto operačnom programe by mali umožniť úradom držať krok s inými krajinami.

Dôvodom pre ďalšie rozširovanie služieb eGovernmentu je tiež snaha zlepšiť podnikateľské prostredie s cieľom prilákať zahraničných investorov a podporiť domácich podnikateľov. Zahraničné spoločnosti sú zvyknuté na úroveň služieb poskytovaných v ich domácej krajine a podobnú úroveň požadujú i na Slovensku.

1.6.2 Inhibítory

Napriek reforme verejného sektora nevznikla kultúra zamerania sa na poskytovanie kvalitných služieb občanom. Bez tejto zmeny sú možnosti rozširovania eGovernmentu obmedzené, pretože úrady eGovernment nezavádzajú z dôvodu zlepšovania svojich služieb, ale viac-menej náhodnými krokmi realizovanými duplicitne a fragmentovane. Z toho vyplýva plytvanie zdrojmi.

Vysokí politickí predstavitelia stále nedávajú na eGovernment dostatočný dôraz. eGovernment tak nie je prioritou vládnej agendy, čo znižuje potenciál jeho rozvoja.

Doterajšie skúsenosti s čerpaním fondov EÚ poukazujú na nedostatočnú kapacitu štátnej správy v práci s fondami. Z toho pramení sústredenie sa na vyčerpanie čo najväčšieho množstva peňazí zo štrukturálnych fondov bez ohľadu na kvalitu projektov. Existuje teda riziko, že veľké množstvo peňazí, ktoré bude mať Slovensko k dispozícii v ďalšom programovacom období, nebude využité na dobré projekty.

2. Inštitúcie, aktéri a zdroje

2.1 Štátny sektor

Problematika online služieb bola na Slovensku vždy spojená so širšou problematikou informačnej spoločnosti. Zodpovednosť za tvorbu politik v oblasti informačnej spoločnosti sa niekoľkokrát presunula. Tri roky malo túto zodpovednosť Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií (MDPT), od februára 2007 leží na pleciach Ministerstva financií (MF), pričom úlohu koordinátora získal Úrad vlády SR. Od novembra 2004 taktiež existuje funkcia splnomocnenca vlády pre informatizáciu spoločnosti, ktorý je poradným orgánom vlády s koordinátnou úlohou v oblasti informačných technológií. Splnomocnenec mohol materiály na rokovanie vlády predkladať jedine cez ministra dopravy. Prvým splnomocnencom bol Miroslav Kukučka. Do februára 2007 bola kancelária splnomocnenca vlády pre informatizáciu spoločnosti umiestnená na MDPT, v súčasnosti sídli v úrade vicepremiéra pre vedomostnú spoločnosť.

MDPT počas svojho pôsobenia v oblasti informatizácie spoločnosti vytvorilo viacero poradných orgánov venujúcich sa informatizácii spoločnosti. Rada vlády pre informatiku pozostávala z predstaviteľov ministerstiev, súkromného sektora, akademickej obce a občianskej spoločnosti a mala za úlohu vytvárať návrhy koncepcie štátneho informačného systému a jeho častí, návrhy projektov medzirezortného charakteru a navrhovať štandardy pre štátny informačný systém. Komisia pre štandardizáciu informačných systémov verejnej správy je vedená vládny splnomocnencom a jej úlohou je vytvárať štandardy pre siete, prístupnosť a dáta v informačných systémoch. Tvoria ju predstavitelia vlády, samosprávy, súkromného sektora a občianskej spoločnosti. Komisia pre informačnú bezpečnosť sa venuje bezpečnosti komunikácie pri používaní online služieb.

Ďalšie inštitúcie plnia niektoré čiastkové úlohy. Ich prehľad uvádza tabuľka 1.

Tabuľka 1: Vládne inštitúcie s úlohami v oblasti eGovernmentu

<i>Úloha</i>	<i>Inštitúcia</i>
Ochrana dát	Úrad ochrany osobných dát
Elektronický podpis	Národný bezpečnostný úrad
Elektronické obstarávanie	Úrad verejného obstarávania
Vzdelávanie	Ministerstvo školstva – Inštitút pre informácie a prognózy školstva
Financie a rozpočet	Ministerstvo financií – DataCentrum
Zdravotníctvo	Ministerstvo zdravotníctva . Národné centrum zdravotníckych informácií
Verejná správa	Ministerstvo vnútra – IVeS

Existuje niekoľko online služieb poskytovaných rôznymi ministerstvami, ktoré sú prístupné cez centrálny portál štátnej správy na adrese www.portal.gov.sk. Portál manažovalo MDPT (od februára 2007 MF) a prevádzkoval ho Úrad vlády SR.

Za monitorovanie služieb eGovernmentu zodpovedalo MDPT (resp. MF od februára 2007) a vládny splnomocnenec. Za posledné roky vypracovalo niekoľko monitorovacích správ:

- September 2005 – Monitoring prístupnosti internetových stránok realizoval pre MDPT Výskumný ústav spojov
- Prieskum verejnej mienky o eGovernmente – realizovaný v roku 2005 o používaní eGovernmentu občanmi a podnikateľskými subjektmi, ktorý bude pravidelne opakovaný
- December 2004 – IT audit, ktorý poskytuje detailné informácie o využívaní informačných technológií, budúcich potrebách a potenciáli eGovernmentu vo verejnej správe
- 2004 – monitoring indikátorov eEurope+ realizovaný Výskumným ústavom spojov

2.2 Súkromný a mimovládny sektor

V súkromnom sektore bola jednou z najaktívnejších organizácií asociácia IT priemyslu ITAS. ITAS je profesným združením najvýznamnejších domácich a zahraničných spoločností pôsobiacich v oblasti informačných a komunikačných technológií Asociácia vydala viacero vyhlásení týkajúcich sa eGovernmentu a jej predstavitelia sa zúčastňovali verejnej diskusie. Počas prípravy Národného strategického referenčného rámca – plánu čerpania zdrojov EÚ v období 2007-2013 – zbierala návrhy projektov v oblasti eGovernmentu, ktoré by z týchto zdrojov mohli byť financované a snažila sa presvedčiť vládu, aby na eGovernment bolo alokovaných viac finančných prostriedkov.

Aktívny prístup k problematike zaujali i viaceré IT spoločnosti samostatne. Najdôležitejšími hráčmi boli zahraničné spoločnosti IBM, Siemens Business Services, Microsoft a HP, ale taktiež viaceré domáce spoločnosti.

Podpora pre eGovernment prichádza i z mimovládneho sektora. Mimovládna organizácia Partnerstvo pre prosperitu zorganizovala viacero seminárov a vydávala vyhlásenia o súčasnom stave eGovernmentu. Asociácia pre liberalizáciu ekonomiky (APELnet) každoročne organizuje najväčší IT kongres na Slovensku ITAPA. Na kongrese je jedna časť venovaná aj eGovernmentu.

Na miestnej úrovni sú vytvárané partnerstvá medzi jednotlivými samosprávami, ale aj v rámci samosprávnych asociácií (Únia miest Slovenska, Združenie miest a obcí Slovenska). Príkladom spolupráce samospráv, Únie miest Slovenska, mimovládnych organizácií a miestnych poskytovateľov internetového pripojenia je portál mesto.sk. Do spolupráce so samosprávami sa zapájajú i univerzity (napr. STU, TUKE, Žilinská univerzita).

2.3 Poskytovanie služieb

Jednotným prístupovým bodom k službám eGovernmentu na Slovensku je Ústredný portál štátnej správy www.portal.gov.sk. Portál bol riadený MDPT (od februára 2007 MF) a po technickej stránke administrovaný Úradom vlády SR. Jednotlivé ministerstvá sa starajú o svoje služby prostredníctvom svojich infromatických oddelení.

Najaktívnejšími inštitúciami sa v posledných rokoch ukázali byť Daňové riaditeľstvo (DR SR), Colné riaditeľstvo a Sociálna poisťovňa. Nepracujú totiž výhradne s občanmi, ale aj s podnikateľmi. Z 20 služieb pre občanov a 8 pre podnikateľské subjekty sledovaných v rámci iniciatívy eEurope boli na Slovensku začiatkom roku 2007 poskytované tri, a to práve DR SR a Sociálnou poisťovňou.

Doteraz najväčšou aplikáciou služieb eGovernmentu je Štátna pokladnica, ktorej príprava trvala šesť rokov a spustená bola v roku 2004. Štátna pokladňa zjednotila informačné systémy všetkých rozpočtových jednotiek a umožnila veľké úspory pri riadení dlhu vďaka lepšej kontrole likvidity.

Ministerstvo vnútra poskytovalo služby eGovernmentu v obmedzenej miere a kvalite. Jeho úloha je však veľmi dôležitá, pretože prevádzkuje systém miestnej štátnej správy.

2.4 Financovanie služieb eGovernment

Celkové rozpočty na informačné technológie a tiež rozpočty na komponenty služieb eGovernmentu sú fragmentované medzi jednotlivé rezorty. Každé ministertvo či iný ústredný orgán financuje svoje aktivity v oblasti eGovernmentu zo svojho rozpočtu. Rozpočty v tej štruktúre, v ktorej sú verejne dostupné, neposkytujú jasnú informáciu o výdavkoch na eGovernment a k dispozícii sú len približné odhady výdavkov vlády na eGovernment.

Pri financovaní projektov súvisiacich s eGovernmentom boli využité i predvstupové nástroje, štrukturálne fondy (internet v školách a knižniciach) a 6. rámcový program. Veľká časť ECDL školení bola financovaná z Európskeho sociálneho fondu. Ústredný portál štátnej správy vznikol za podpory projektu PHARE a jeho predchodca Obcan.sk je príkladom verejno-súkromného partnerstva, keďže vznikol z iniciatívy niekoľkých súkromných spoločností, ktoré ho následne predali vláde za symbolickú cenu.

Z ďalších donorov sa na financovaní projektov súvisiacich s eGovernmentom podieľali USAID, Canadian International Development Agency, Ministerstvo zahraničných vecí Holandska (cez MATRA program) a Nadácia otvorenej spoločnosti. Ich podpora prichádzala hlavne počas predvstupového obdobia.

Regióny a miestne samosprávy financovali svoje eGovernment aktivity kombináciou vlastných zdrojov, pomoci zo štrukturálnych fondov a grantov od súkromných donorov.

I keď žiadny z projektov formálne nepôsobí ako verejno-súkromné partnerstvo (PPP), viaceré projekty nesú znaky PPP vďaka výraznej spolupráci verejných a súkromných aktérov. Príklady je možné nájsť hlavne na úrovni samospráv.

3. Stratégie, akčné plány, politiky a projekty

Pred rokom 1999 nebola vytvorená žiadna ucelená stratégia týkajúca sa eGovernmentu. Prvú nepriamu zmienku o eGovernmente obsahovala až Stratégia decentralizácie a modernizácie verejnej správy z roku 1999, ktorá spomínala potrebu informatizácie verejnej správy. Na základe tejto stratégie mala byť do roku 2000 pripravená stratégia informatizácie verejnej správy, ktorá však dodnes pripravená nebola.

Kľúčovým impulzom pre prípravu dokumentov venujúcich sa eGovernmentu bol až prístupový proces do EÚ. V júni 2001 bola vládou prijatá Politika informatizácie spoločnosti v SR, ktorou sa Slovensko prihlásilo k iniciatíve eEurope+ a deklarovalo budovanie informačnej spoločnosti za svoju prioritu. Tento dokument je prvou oficiálnou stratégiou venovanou špecificky agende informačnej spoločnosti. Hoci v nej boli načrtnuté priority, neurčovala konkrétne úlohy.

Kľúčovou politikou, ktorá je stále v platnosti, je Stratégia a akčný plán rozvoja informačnej spoločnosti, prijatá v januári 2004. Na základe tejto stratégie bol vytvorený post vládneho splnomocnenca pre informatizáciu spoločnosti. Počas prvého roka platnosti stratégie bolo podľa MDPT z 56 úloh splnených len 16.

Stratégia rozvoja informačnej spoločnosti bola aktualizovaná Národnou lisabonskou stratégiou predloženou MF v roku 2005. Táto obsahuje štyri akčné plány, z ktorých jeden je venovaný špecificky informačnej spoločnosti (Akčný plán Informačná spoločnosť).

Akčný plán Informačná spoločnosť stanovuje konkrétne úlohy súvisiace so stratégiou konkurencieschopnosti Slovenska na úrovni jednotlivých vládnych rezortov. Akčný plán bol vytvorený na základe návrhov jednotlivých rezortov a termíny pre úlohy rátať s riadnym termínom parlamentných volieb v septembri 2006. Aj keď vláda v marci 2006 hodnotila pokrok Slovenska v plnení Národnej lisabonskej stratégie, z tohto hodnotenia nie je jasné, či úlohy stanovené v akčnom pláne boli splnené a do akej miery.

Jednou z úloh vyplývajúcich z Akčného plánu Informačná spoločnosť bolo vypracovanie Cestovnej mapy zavádzania elektronických služieb verejnej správy, ktorá bola prijatá v októbri 2005. Obsahuje čiastkové projekty s termínmi plnenia až do októbra 2008. Štyri fázy implementácie služieb eGovernmentu stanovené v Cestovnej mape majú za cieľ mať v októbri 2008 k dispozícii fungujúce integrované riešenie služieb eGovernmentu.

Vláda pôsobiaca do júna 2006 pripravila návrh Národného strategického referenčného rámca (NSRR) pre čerpanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ počas programovacieho obdobia 2007 – 2013. Dokument navrhoval alokovať v danom období priamo na problematiku informačnej spoločnosti 850 miliónov eur. Nová vláda návrh NSRR aktualizovala a schválila v decembri 2006. V novom texte návrhu na informatizáciu spoločnosti alokovaných 993 miliónov eur, z toho 877,27 milióna eur je alokovaných v separátnom operačnom programe Informatizácia spoločnosti. Tento operačný program má tri vecné priority:

1. Elektronizácia verejnej správy a rozvoj elektronických služieb
2. Rozvoj pamäťových a fondových inštitúcií a obnova ich národnej infraštruktúry
3. Zvýšenie prístupnosti k širokopásmovému internetu

Ďalšie prostriedky (115,73 milióna eur) sú alokované v ostatných operačných programoch a pokrývajú oblasť vzdelávania (eLearning), dopravy (eTransport), inklúzie (eInclusion), obchodu (eBusiness), cestovného ruchu (eTourism) a zručností (eSkills).

4. Právny rámec

Súčasný právny rámec ošetrojúci online služby je výsledkom postupného vývoja s veľkým vplyvom tlaku Európskej Komisie v kontexte prijímania *acquis*. Viaceré zákony, ktoré boli prijaté v priebehu 90. rokov boli neskôr novelizované kvôli problémom s ich implementáciou.

Kľúčový zákon týkajúci sa eGovernmentu je zákon č. 275/2006 Z.z. o informačných systémoch vo verejnej správe prijatý v apríli 2006. Tento zákon nahrádza zákon č. 261/1995 Z.z. o štátnych informačných systémoch, ktorý zastaral so vznikom nových požiadaviek na eGovernment. Zákon č. 275/2006 Z.z. dáva MDPT za úlohu pripraviť vládnu stratégiu informatizácie verejnej správy, riadiť prípravu stratégií vývoja informačných systémov vo verejnej správe (ISVS), sledovanie a vyhodnocovanie postupu vývoja ISVS a informovanie vlády, koordinovanie budovania ISVS na národnej a medzinárodnej úrovni, robenie opatrení (vrátane ukladania pokút) ošetrojúcich nedostatky a vydávanie štandardov pre interoperabilitu systémov.

Zákon taktiež upravuje čiastočné riešenie získavania správ z informačných systémov verejnej správy v elektronickej podobe, čo by občanom a podnikateľským subjektom umožnilo získať niektoré úradné dokumenty z verejných registrov a databáz v ktoromkoľvek úrade vybavenom potrebnou technológiou.

Vláda, ktorá vznikla v júni 2006, ohlásila prípravu zákona, ktorý by sa venoval výhradne eGovernmentu. Zákon o elektronických službách verejnej správy a administratívnych registroch by mal byť prijatý v roku 2007. Zákon by mal stanovovať povinnosti verejných inštitúcií s ohľadom na online služby ako aj s ohľadom na technické zázemie úradov. V súčasnosti platná Cestovná mapa zavádzania elektronických služieb verejnej správy obsahuje úlohu vytvoriť nový zákon o základných registroch verejnej správy.

Tabuľka 2: Ďalšie zákony relevantné pre eGovernment

Zákon č. 610/2003 Z.z. o elektronických komunikáciách	stanovil rámec pre reguláciu telekomunikácií zhodný s legislatívou EÚ, zohral významnú úlohu pri znižovaní cien pripojenia k internetu
Zákon č. 215/2004 Z.z. o ochrane utajovaných skutočností	vytvoril podmienky pre udeľovanie bezpečnostných previerok dodávateľom informačných systémov Národným bezpečnostným úradom SR
Zákon č. 618/2003 Z.z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom	upravil vlastníckych práv, vrátane oblasti vytvárania a používania databáz
Zákon č. 215/2002 Z.z. o elektronickej podpise	definoval rámec pre vydávanie a používanie elektronickej podpisy, Národnému bezpečnostnému úradu dal právomoc licencovať certifikačné authority. Vo februári 2006 vláda s cieľom zjednodušiť používanie elektronickej podpisy navrhla novelu tohto zákona, vychádzajúcu z očakávanej novelizácie smernice EÚ 1999/93/ES
Zákon č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov	určil pravidlá ochrany osobných údajov obsiahnutých v databázach, vytvoril Úrad na ochranu osobných údajov

Zákon č. 540/2001 Z.z. o štátnej štatistike

Zákon č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám na základe tohto zákona je komunikácia prostredníctvom internetu plne použiteľná pri žiadosti o informácie a zverejňovaní informácií úradmi. Zákon určuje povinnosť poskytnúť na požiadanie každú informáciu, ktorá nie je utajená, niektoré informácie musia úrady aktívne zverejňovať na svojich internetových stránkach.

Problémom súčasných zákonov je, že na inštitúcie nevytvárajú dostatočný tlak, aby poskytovali služby online. Zákonný rámec síce vytvára podmienky pre poskytovanie online služieb, no nevyžaduje to. Taktiež nestanovuje charakteristiky a kvality, ktoré by online služby mali spĺňať. Zákon o eGovernmente spomínaný vyššie by túto situáciu mal napraviť.

Do roku 2005 boli jedným z dôvodov veľmi pomalého rozvoja online služieb i pravidlá pre používanie elektronického podpisu, ktoré boli veľmi prísne a stanovovali vysoké náklady na jeho zavedenie. Ich novelizácia v roku 2005 vyriešila niekoľko nedostatkov, no pravidlá pre používanie elektronického podpisu ostali prísne. Používajú najbezpečnejšie riešenie vyžadujúce použitie hardwarového kľúča. Negatívom ostávajú vysoké počiatočné náklady na získanie elektronického podpisu, čo spomaľuje rozširovanie služieb vyžadujúcich autorizáciu elektronickým podpisom.

Ďalším sporným bodom je oblasť ochrany osobných dát. Legislatíva v oblasti ochrany osobných údajov na Slovensku je reštriktívna. V roku 2006 vznikol spor medzi Ministerstvom spravodlivosti a Úradom na ochranu osobných údajov, či ministerstvo môže elektronicky zverejniť informácie súvisiace s konkurznými konaniami obsahujúce rodné čísla a nahradiť tak papierovú verziu obchodného vestníka. Úrad tvrdil, že by to bolo porušením zákonov o ochrane osobných údajov, zatiaľ čo ministerstvo argumentovalo verejným záujmom, ktorý je nadradený zákonom.

Medzi ďalšie zákony s nepriamym dopadom na eGovernment patrí napríklad legislatíva upravujúca liberalizáciu telekomunikácií, ktorá môže mať výrazné dopady na strane dopytu po službách zlepšením prístupu k internetu. Ďalšou diskutovanou oblasťou je výmena dát medzi úradmi. Vo februári 2007 vláda navrhla zmenu zákona o obchodnom registri, na základe ktorej by boli elektronicky dostupné dáta právne záväzné. Doteraz však majú tieto dáta len informatívny charakter a nemôžu byť použité pre právne záväzné akty.

5. Sieťová infraštruktúra

IT infraštruktúra používaná slovenskými verejnými inštitúciami je fragmentovaná. Tento jav je výsledkom dlhoročného nekoordinovaného postupu v obstarávaní informačných technológií jednotlivými inštitúciami a neexistenciou jednotnej stratégie pre budovanie infraštruktúry. Audit vynakladania prostriedkov do oblasti IKT a služieb vo verejnej správe, ktorý prebehol v roku 2005, ukázal, že 95% centrálnych inštitúcií má prístup k IT vybaveniu, 91% inštitúcií má prístup k internetu a 70% inštitúcií disponuje lokálnou LAN sieťou.

Z 247 informačných systémov 51% používa na zadávanie dát papierové formuláre, 49% používa elektronické zadávanie dát. 57% z 247 informačných systémov nie je napojených na iné systémy. 45% sietí je využívaných na vnútorný manažment, 24% na výkon správnych činností a 31% na poskytovanie online služieb. Sedem z dvadsať centrálnych inštitúcií počas

priebehu auditu práve realizovalo projekty súvisiace s IT, väčšina z nich bola zameraná na poskytovanie online služieb.

V súčasnosti existujú tri druhy štátnych dátových sietí:

1. SANET – Slovenská akademická sieť
2. GovNET – sieť inštitúcií štátnej správy
3. siete bezpečnostných služieb – vojenská sieť, digitálna sieť Ministerstva vnútra

Vládna sieť GovNET slúži ako chrbticová sieť pre intranet a internetový prístup vládných inštitúcií. Od roku 1993 sieť fungovala na prenajatých okruhoch a prepájala štátne inštitúcie bez prístupu na internet (tzv. malý GovNET). V roku 1997 bol projekt posunutý do druhej fázy, ktorá priniesla lepšiu infraštruktúru a pripojenie k internetu.

GovNET pozostáva z routerov centrálnie spravovaných Úradom vlády. Sieť slúži na prenos dát medzi uzlami GovNET siete a jednotlivými inštitúciami. GovNET používateľom poskytuje služby ako e-mail, prístup k internetu a správy s rýchlosťou siete medzi 64 kb/s a 2 Mb/s. Infraštruktúra siete je poskytovaná niekoľkými poskytovateľmi. Niektoré inštitúcie navyše využívajú služby poskytovateľov širokopásmového internetu.

Vláda taktiež zvažuje možnosť využitia infraštruktúry štátom vlastnených firiem (železnice, elektrárne). Návrh vytvoriť štátnu spoločnosť, ktorá by centrálnie spravovala sieťovú infraštruktúru pre verejnú správu vznikol na základe Akčného plánu Informačná spoločnosť.

SANET je akademická sieť prevádzkovaná občianskym združením, ktorého členmi sú prevažne vysoké školy. Svoje služby poskytuje taktiež prevažne vysokým školám, ale aj iným vzdelávacím inštitúciám a verejným knižniciam.

Regionálna a miestna samospráva zabezpečuje svoju IT infraštruktúru podľa svojich potrieb. Pripojenie k širokopásmovému internetu je bežné v mestách a na úrovni regiónov, no vo vidieckych oblastiach je skôr ojedinelé.

6. Služby eGovernmentu

Audit IT infraštruktúry realizovaný v roku 2005 pre MDPT identifikoval 52 služieb, ktoré by mohli byť poskytované elektronicky. Dvadsať z týchto služieb (12 pre občanov, 8 pre podnikateľské subjekty) je základných, môžu teda byť poskytované priamo prostredníctvom internetu, bez osobného kontaktu s klientom. S identifikovanými 52 službami súvisí 417 rôznych formulárov (302 formulárov a 115 dodatkov k formulárom), ktoré musia byť ručne vyplnené a doručené príslušnému úradu. Z 20 základných kategórií online služieb sú len dve poskytované priamo prostredníctvom internetu, ďalšie štyri sú v príprave a ostatných 14 vôbec nie je pripravených pre poskytovanie cez internet.

Väčšina existujúcich online služieb je poskytovaných jednosmerne (poskytovanie informácií či formulárov na stiahnutie bez možnosti poslať vyplnený formulár úradu elektronicky), čo je dôsledkom vyššie spomínaných problémov ohľadne elektronického podpisu. Transakčné služby (s možnosťou vyplnenia a podania formulára prostredníctvom internetu) sa rozširovali oveľa rýchlejšie v prípade služieb pre podnikateľské subjekty v porovnaní so službami pre občanov. Jediné jednosmerne poskytované služby v roku 2007 boli práve služby pre podnikateľské subjekty. Jedná sa o služby Sociálnej poisťovne (prihlasovanie zamestnancov)

a Daňového riaditeľstva (podávanie daňových priznaní). Všetky služby sú poskytované v slovenskom jazyku a otázke iných jazykových mutácií nebola zatiaľ venovaná pozornosť.

Hlavnou existujúcou online službou je Ústredný portál verejnej správy na adrese www.portal.gov.sk, ktorý bol spustený v júli 2006 ako nástupca informačného portálu Obcan.sk. Portál je definovaný v zákone o informačných systémoch verejnej správy a má ambíciu stať sa jednotným prístupovým bodom ku všetkým online službám verejnej správy. Informácie a služby sú na portáli triedené do „životných situácií“. Plány rozvoja portálu zahŕňajú vytvorenie jednotnej podateľne pre všetky ústredné orgány štátnej správy, ako aj implementáciu mikroplatieb pre platbu správnych poplatkov, aby bola umožnená transakčnosť. V súčasnosti zatiaľ portál slúži hlavne ako zdroj informácií a odkazov na stránky jednotlivých ministerstiev a ďalších úradov.

U samospráv je úroveň služieb poskytovaných online veľmi rôznorodá. Väčšie mestá majú na svojich webových stránkach množstvo informácií, vrátane formulárov na stiahnutie, či záznamov zo zasadnutí zastupiteľstva. V súčasnosti prebieha niekoľko projektov realizovaných Združením miest a obcí Slovenska, ktoré majú za cieľ vytvoriť centrálny portál samosprávy. Cieľom týchto projektov je tiež vytvoriť štandardizované formuláre.

6.1 Služby občanom

Zoznam základných verejných služieb prijatý Európskou Komisiou v marci 2001 pokrýva 12 služieb pre občanov. Úroveň ich dostupnosti online a ich spracovania je hodnotená na základe metodológie použitej pri porovnávaní krajín v rámci eEurope.²

1. Dane z príjmu

Zodpovednosť	Vláda SR, Daňové riaditeľstvo SR
Webstránka	www.drsrc.sk
Úroveň spracovania	4/4

Podávanie daňových priznaní predstavuje jednu z najlepšie rozvinutých online služieb na Slovensku. Daňové riaditeľstvo poskytuje informácie, formuláre na stiahnutie a možnosť podať priznanie pre držiteľov Garantovaného elektronického podpisu, čo si vyžaduje jedinou návštevu daňového úradu. Ostatní používatelia taktiež môžu podať priznanie elektronicky, no formulár musia neskôr dodať i v papierovej podobe.

2. Služby zamestnanosti Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny

Zodpovednosť	Vláda SR, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
Webstránka	www.upsvar.sk
Úroveň spracovania	1/3

Tieto služby boli v roku 2007 na nízkej úrovni, na stránke www.upsvar.sk poskytujú len všeobecné informácie o hľadaní zamestnania. Pre hľadanie zamestnania však existuje niekoľko súkromných portálov s rozvinutejšími službami (napr. www.profesia.sk)

² Fáza 1 – Informácie: online informácie o verejných službách; Fáza 2 – Interaktivita: formuláre na stiahnutie; Fáza 3 – Obojstranná interaktivita: spracovanie formulárov, autentifikácia; Fáza 4 – Transaktívnosť: úplné spracovanie vecí, rozhodnutie a doručenie rozhodnutia (zaplatenie poplatku). Pre niektoré služby sú relevantné len prvé tri fázy, keďže pri nich nie je potrebná transakčnosť. Viac informácií o metodológii: <http://ec.europa.eu/idabc/en/document/3543/5671>

3. Sociálne dávky

a. Dávky v nezamestnanosti

Zodpovednosť	Vláda SR, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny, Sociálna poisťovňa
Webstránka	http://www.socpoist.sk/
Úroveň spracovania	2/4

Stránka Sociálnej poisťovne v roku 2007 poskytovala informácie a formuláre na stiahnutie relevantné pre poskytnutie dávok v nezamestnanosti, no žiadnu obojstrannú interaktivitu.

b. Rodinné príspevky

Zodpovednosť	Vláda SR, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
Webstránka	www.upsvar.sk
Úroveň spracovania	2/4

Informácie a formuláre boli v roku 2007 dostupné na stránke Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny, transakčnosť nebola možná.

c. Zdravotné náklady

Zodpovednosť	Vláda SR, Ministerstvo zdravotníctva a zdravotné poisťovne
Webstránka	www.health.gov.sk
Úroveň spracovania	1/4

V roku 2007 boli tieto služby veľmi slabo rozvinuté, stránky ministerstva poskytovali informácie a niektoré formuláre. Náklady na zdravotnú starostlivosť sú však hradené zdravotnými poisťovňami, z ktorých viaceré poskytujú informácie, formuláre a zo zákona povinne aj online prístup k osobným účtom, čo poistencom umožňuje skontrolovať si výdavky uhradené poisťovňou na ich zdravotnú starostlivosť.

d. Študentské pôžičky

Zodpovednosť	Vláda SR, Ministerstvo školstva, vysoké školy
Webstránka	NA
Úroveň spracovania	0/4

V tejto oblasti v roku 2007 neexistovali žiadne služby. Sociálne štipendiá sú poskytované priamo cez univerzity alebo vysoké školy.

4. Osobné doklady

a. Cestovný pas

Zodpovednosť	Vláda SR, Ministerstvo vnútra
Webstránka	www.minv.sk
Úroveň spracovania	1/3

Stránka Ministerstva vnútra (www.minv.sk) zodpovedného za vydávanie dokladov v roku 2007 poskytovala niektoré informácie, no žiadne formuláre.

b. Vodičský preukaz

Zodpovednosť	Vláda SR, Ministerstvo vnútra
Webstránka	www.minv.sk
Úroveň spracovania	1/3

Stránka Ministerstva vnútra (www.minv.sk) zodpovedného za vydávanie dokladov v roku 2007 poskytovala niektoré informácie, no žiadne formuláre.

5. Evidencia vozidiel

Zodpovednosť	Vláda SR, Ministerstvo vnútra
Webstránka	www.minv.sk
Úroveň spracovania	2/4

Stránka Ministerstva vnútra v roku 2007 poskytovala informácie a formuláre na stiahnutie, registrácia je však vykonávaná osobne na príslušnom okresnom dopravnom inšpektoráte.

6. Žiadosť o stavebné/plánovacie povolenie

Zodpovednosť	Miestna samospráva, mestá/obce
Webstránka	www.portal.gov.sk
Úroveň spracovania	1/4

Ústredný portál poskytuje informácie o postupe, ktorý je decentralizovaný na samosprávy. Niektoré samosprávy poskytujú formuláre na stiahnutie. Formuláre musia byť podané osobne.

7. Ohlásenia polícii

Zodpovednosť	Vláda SR, Ministerstvo vnútra, Policajný zbor
Webstránka	www.minv.sk/POLICIA/policia.htm www.portal.gov.sk
Úroveň spracovania	1/3

Informácie sú poskytované prostredníctvom Ústredného portálu a stránky Ministerstva vnútra, v roku 2007 však neexistoval možnosť transakčivity. Všetky ohlásenia musia byť podané osobne na policajnej stanici.

8. Verejné knižnice (katalógy a vyhľadávače)

Zodpovednosť	Vláda SR, samosprávy
Webstránka	http://www.infolib.sk/
Úroveň spracovania	1/3

Nový katalógový systém obsahujúci dokumenty v digitálnej podobe postupne vzniká na adrese www.kis3g.sk. Centrálny knižničný portál sponzorovaný Nadáciou otvorenej spoločnosti sa nachádza na adrese www.infolib.sk. Žiaľ, len niektoré väčšie knižnice poskytujú svoje katalógy online.

9. Potvrdenia – rodný list, sobášny list

Zodpovednosť	Vláda SR (Ministerstvo vnútra) a miestne samosprávy
Webstránka	www.portal.gov.sk
Úroveň spracovania	1/3

Informácie sú dostupné na Ústrednom portáli, nie je možné stiahnuť formuláre.

10. Prihlásovanie na vysoké školy

Zodpovednosť	Vláda SR, Ministerstvo školstva, vysoké školy
Webstránka	www.minedu.sk
Úroveň spracovania	1/4

Stránka Ministerstva školstva (www.minedu.sk) a Ústav informácií a prognóz školstva (www.uips.sk) ponúkajú ucelené informácie o študijných programoch. Niektoré univerzity poskytujú prihlášky na stiahnutie alebo dokonca online prihlášky.

11. Zmena trvalého pobytu

Zodpovednosť	Vláda SR (Ministerstvo vnútra) a miestne samosprávy
Webstránka	www.portal.gov.sk
Úroveň spracovania	1/3

Informácie sú dostupné na ústrednom portáli, nie je možné stiahnuť formuláre.

12. Služby súvisiace so zdravotnou starostlivosťou (interaktívne informácie o dostupnosti služieb v nemocniciach, úlohy pre nemocnice)

Zodpovednosť	Vláda SR, Ministerstvo zdravotníctva
Webstránka	www.health.gov.sk
Úroveň spracovania	1/3

Stránka Ministerstva zdravotníctva www.health.gov.sk v roku 2007 poskytovala len obmedzené informácie bez možnosti transakčiv. Jednotlivé nemocnice tieto služby online neposkytovali.

13. Prístup k registru poisťných zmlúv

Zodpovednosť	Vláda SR, Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou
Webstránka	www.portal.udzs.sk
Úroveň spracovania	1/4

Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou spustil online prístup k registru poisťných zmlúv zdravotného poistenia (január 2007). Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti a občania môžu na základe rodného čísla overiť, v ktorej zdravotnej poisťovni je občan poistený.

6.2 Služby pre podnikateľské subjekty

Zoznam základných verejných služieb prijatý Európskou komisíou v marci 2001 obsahuje 8 služieb pre podnikateľské subjekty. Úroveň ich dostupnosti online a ich spracovania je hodnotená na základe metodológie použitej pri porovnávaní krajín v rámci eEurope.

1. Sociálne odvody zamestnancov

Zodpovednosť	Vláda SR, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny, Sociálna poisťovňa
Webstránka	www.socpoist.sk
Úroveň spracovania	4/4

Sociálna poisťovňa podnikateľským subjektom umožňuje elektronické prihlásenie zamestnanca a poskytuje informácie potrebné pre realizovanie platieb. Súkromné dôchodkové správcovské spoločnosti poskytujú prístup k osobným účtom sporiteľov online. Od januára 2005 sú všetky podnikateľské subjekty s viac ako 20 zamestnancami povinné podávať mesačné výkazy Sociálnej poisťovni elektronicky. V roku 2007 tak robili všetky podnikateľské subjekty s viac ako deviatimi zamestnancami. Nový elektronický systém výmeny dát pokrýva 85% osôb registrovaných v Sociálnej poisťovni.

2. Daň z príjmu právnických osôb

Zodpovednosť	Vláda SR, Ministerstvo financií, Daňové riaditeľstvo SR
Webstránka	www.drsrc.sk
Úroveň spracovania	4/4

Stránka Daňového riaditeľstva poskytuje informácie a formuláre na stiahnutie. Podnikateľské subjekty a jednotlivci, ktorí disponujú elektronickým podpisom, môžu podávať daňové priznania elektronicky. Aj tí však musia pred prvým podaním navštíviť príslušný daňový úrad osobne.

3. Oznamovanie a priznávanie dane z pridanej hodnoty

Zodpovednosť	Vláda SR, Ministerstvo financií, Daňové riaditeľstvo SR
Webstránka	www.drsrc.sk
Úroveň spracovania	4/4

Stránka Daňového riaditeľstva poskytuje informácie, formuláre na stiahnutie a transaktívnu komunikáciu obdobne ako v prípade daní z príjmu.

4. Registrácia novej firmy

Zodpovednosť	Vláda SR, Ministerstvo spravodlivosti, Obchodný register
Webstránka	www.justice.gov.sk , www.orsr.sk
Úroveň spracovania	2/4

Stránka Ministerstva vnútra poskytuje informácie a formuláre na stiahnutie. Zaregistrovanie novej spoločnosti však vyžaduje interakciu s niekoľkými úradmi, ktoré majú vlastné internetové stránky bez možnosti interakcie.

5. Poskytovanie dát Štatistickému úradu

Zodpovednosť	Vláda SR, Štatistický úrad SR
Webstránka	www.statistics.sk
Úroveň spracovania	2/3

Štatistický úrad prevádzkuje systém eDC2000, ktorý umožňuje používateľom stiahnuť si voľne dostupný software, vyplniť štatistické dáta a odoslať ich emailom. Táto možnosť má byť v budúcnosti rozšírená na viacero druhov štatistík.

6. Colná deklarácia

Zodpovednosť	Vláda SR, Ministerstvo financií, Colná správa
Webstránka	www.colnasprava.sk
Úroveň spracovania	2/4

Colná správa poskytuje obmedzenú možnosť online interaktivity, ale plánuje tieto možnosti rozšíriť. V roku 2007 poskytovala informácie o prijatí platieb za clá. Niektorým podnikateľským subjektom tiež poskytovala služby tranzitných ciel. Plány pre rozšírenie zahŕňajú podávanie colných vyhlásení, vyhlásení dane z obratu a povinných štatistík online.

7. Povolenia súvisiace so životným prostredím

Zodpovednosť	Vláda SR, Ministerstvo životného prostredia
Webstránka	www.enviro.gov.sk
Úroveň spracovania	2/4

Stránka Ministerstva životného prostredia (www.enviro.gov.sk) v roku 2007 poskytovala len informácie.

8. Verejné obstarávanie

Zodpovednosť	Vláda SR, Úrad pre verejné obstarávanie
Webstránka	www.uvo.gov.sk
Úroveň spracovania	2/4

Stránka Úradu pre verejné obstarávanie zverejňuje informácie o vyhlásených verejných súťažiach a ďalšie informácie vo verejnom obstarávaní. Niektoré dáta môžu byť zadávané elektronicky. Legislatíva vyžadujúca elektronické obstarávanie tovarov od roku 2007 (elektronické obstarávanie služieb a práce je dobrovoľné) bola vo februári 2007 novelizovaná tak, aby aj v tomto prípade bolo elektronické obstarávanie dobrovoľné.

9. Zdravotné poistenie

Zodpovednosť	Zdravotné poisťovne
Webstránka	www.vszp.sk , www.szp.sk , www.apollo.sk , www.zpdovera.sk , www.sideria.sk , www.ezp.sk , www.unionzp.sk
Úroveň spracovania	3/3

Podnikateľské subjekty sú povinné podávať mesačné výkazy zdravotným poisťovniam elektronicky (na diskete alebo CD). Niektoré zdravotné poisťovne ponúkajú možnosť prenosu dát cez elektronickú podateľňu.

6.3 Ďalšie služby

Existuje aj viacero online služieb mimo zoznamu eEurope. Notárska komora prevádzkuje portál, na ktorom okrem informácií poskytuje i možnosť nahratia niektorých dokumentov notárom. Občania a podnikateľské subjekty potom majú prístup k týmto dokumentom z úradu ktoréhokoľvek notára (www.notar.sk).

Ministerstvo spravodlivosti prevádzkuje voľne dostupný elektronický obchodný a živnostenský register (www.orsr.sk, www.zrsk.sk). Registre však majú len informatívny charakter a informácie z nich nemôžu byť použité v právne záväzných aktoch.

Ministerstvo spravodlivosti taktiež prevádzkuje register súdnych rozhodnutí a platných zákonov. Je dostupný prostredníctvom systému JASPI (jaspi.justice.gov.sk).

Úrad geodézie, kartografie a katastra SR prevádzkuje Katastrálny portál, ktorý od septembra 2007 bezplatne poskytuje informácie z katastra nehnuteľností (www.katasterportal.sk).

Úrad pamäti národa poskytuje registre spolupracovníkov Štátnej bezpečnosti a arizátorov židovského majetku z obdobia druhej svetovej vojny na adrese www.upn.gov.sk.

Národná rada SR prevádzkuje online vysielanie zo zasadnutí pléna. Na stránke www.nrsr.sk je možné sledovať stav schvaľovanej legislatívy, štatistiky hlasovaní jednotlivých poslancov, atď.

Na úrovni samospráv sa rozširuje zverejňovanie záznamov z rokovaní zastupiteľstiev. Úroveň eGovernment služieb poskytovaných samosprávami kolíše od prípadu k prípadu. Spoločný projekt mesto.sk má za cieľ vytvoriť infraštruktúru pre jeho tvorcov i používateľov, priniesť zaujímavý obsah a vzdelávať používateľov v oblasti IT. V súčasnosti sa vyvíja projekt, ktorý by používateľom poskytoval štandardizované formuláre používané samosprávami pri rôznych službách.

Aktívne pri poskytovaní služieb eGovernmentu a eGovernance sú i mimovládne organizácie. Príkladom ich práce je databáza informácií o financovaní politických strán, verejnom obstarávaní a vlastníctve firiem politikmi, ktorú na adrese www.fair-play.sk/zoznamy/ prevádzkuje Aliancia Fair Play.

Na základe zákona o slobodnom prístupe k informáciám musia všetky orgány predkladajúce legislatívu a iné materiály na rokovanie vlády zverejniť tieto materiály na verejné pripomienkové konanie na svojich internetových stránkach. Verejnosť môže materiály pripomienkovať elektronicky.

6.4 Problémy existujúcich služieb

Hlavným problémom existujúcich online služieb je nedostatok interaktivity. Používanie niekoľkých existujúcich služieb je obmedzené slabým rozšírením elektronického podpisu.

Ďalším výrazným problémom je to, že fungujú na rozmanitých platformách, nie sú vzájomne integrované a majú problémy s použiteľnosťou. Služby používajú rôzne rozhrania, pretože boli vytvárané rôznymi dodávateľmi a neexistujú jednotné štandardy pre ich vytváranie.

Fragmentáciu služieb rieši Cestovná mapa zavádzania elektronických služieb verejnej správy. Výrazný postup bol zaznamenaný už v roku 2006 spustením Ústredného portálu štátnej správy.

Akčný plán Informačná spoločnosť zahrnutý v Národnej lisabonskej stratégii si kladie za cieľ vyriešiť problém elektronického podpisu nájdením lacnejšieho riešenia.

V súčasnosti je tiež dôležité technické zabezpečenie samotných úradov. Väčšina ústredných orgánov štátnej správy postupne obnovuje svoje informačné systémy, čo je nevyhnutným predpokladom pre poskytovanie online služieb.

Audit IT realizovaný pre MDPT poukázal na to, že jednou z kľúčových prekážok poskytovania služieb online je zastaralosť administratívnych procedúr súvisiacich, ktorá má

za následok nevhodnosť niektorých služieb pre online poskytovanie. Problémom je tiež nedostatočná klientská orientácia štátnej správy.

6.5 Používanie online služieb

Napriek nedostatku online služieb výskumy poukazujú na časté využívanie existujúcich služieb a silný dopyt po nových službách. Podľa údajov Eurostatu z roku 2005 23,7% Slovákov vo veku od 16 do 74 rokov používalo internet na získavanie informácií zo stránok úradov. To znamená, že Slovensko bolo nad priemerom EÚ 25, ktorý bol na úrovni 20,7%, ba dokonca nad priemerom EÚ 15, ktorý mal hodnotu 22,9%. Nadpriemerné bolo Slovensko i v sťahovaní formulárov z internetu (13,5% občanov) a podávaní vyplnených formulárov online (6,5%).

Stránky samospráv nikdy nenavštevuje 48,7% používateľov. 6,3% používateľov ich naopak navštevuje pravidelne, spravidla hľadajúc informácie o úradných hodinách. Táto informácia je vyhľadávaná približne 80% používateľov, 70% používateľov stránky samospráv navštevuje s cieľom stiahnuť si formuláre. 51,4% používateľov nikdy nepoužilo internet na úradné účely, 11,9% našlo požadované informácie, 11,1% stiahlo a vytlačilo potrebné formuláre a 5% používateľov nenašlo požadované informácie.

Podľa prieskumu realizovaného agentúrou TNS SK sú online služby žiadané a široko využívané. Používatelia vidia ich hlavné výhody v pohodlnejšom a rýchlejšom vybavovaní záležitostí. Medzi najväčšie obavy patrí otázka bezpečnosti. Len necelá tretina opýtaných bola ochotná poskytnúť svoje osobné údaje cez internet.

V prípade firiem sú výsledky menej povzbudivé. V oblasti získavania informácií a sťahovania formulárov je Slovensko na úrovni priemeru EÚ 25 (50% resp. 51% firiem), no online podávanie formulárov využíva len 16% firiem, čo je výrazne pod priemerom EÚ 25, ktorý má hodnotu 33%.

7. Záverečné odporúčania

Nasledujúca časť zhŕňa možnosti urýchlenia budovania služieb eGovernmentu na Slovensku. Odporúčania sú rozdelené do štyroch skupín: strategické a inštitucionálne, právne a regulačné, fiskálne a finančné a iné.

7.1 Možnosti verejnej politiky v oblasti stratégie a inštitúcií

Najdôležitejším inštitucionálnym problémom je **vhodné inštitucionálne určenie zodpovednosti za eGovernment**. Nedostatky usporiadania existujúceho do februára 2007 patria medzi najväčšie dôvody pomalého pokroku Slovenska. Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR, ktoré bolo zodpovedné za eGovernment do februára 2007 a svoju zodpovednosť odovzdalo Ministerstvu financií SR, sa zároveň muselo venovať širokej a komplikovanej dopravnej agende (plánovanie a výstavba diaľnic) a tiež problematickej regulácii telekomunikácií. Tento fakt odsúval eGovernment na druhú koľaj.

Naplnenie cieľov stanovených v Akčnom pláne eGovernmentu prijatého Európskou komisiou v apríli 2006 si vyžaduje **pokračovanie v budovaní kapacít oddelení zodpovedných za eGovernment** na všetkých úrovniach správy. Nárast počtu zamestnancov v týchto oddeleniach za posledné roky síce bol zaznamenaný, títo pracovníci však stále majú veľmi

širokú agendu. Navyše, tento nárast nebol celoplošný, čo znamená, že niektoré inštitúcie majú dostatok kvalifikovaných IT odborníkov, no iné nie, čo výrazne komplikuje ich spoluprácu.

Možnosti splnomocnenca sú obmedzené, pretože nie je členom kabinetu. Všetky návrhy musia byť predložené ministrom (dopravy resp. financií od februára 2007). Koordinácia by bola jednoduchšia, ak by bola **realizovaná z kabinetu**. Súčasný vývoj, ktorý zapája vicepremiéra môže byť z pohľadu koordinácie užitočný za predpokladu rozumnej spolupráce medzi vicepremiérom a budúcim splnomocnencom.

Ďalšou diskutovanou možnosťou je vytvorenie **samostatného ministerstva informatizácie**, ktoré by zastrešilo najdôležitejšie agendy v oblasti znalostnej ekonomiky a zvýšilo ich prioritu. Nedostatkom takéhoto riešenia by bola schopnosť nového ministerstva ovplyvniť dianie na iných ministerstvách. Zdá sa, že najvhodnejším riešením je súčasná snaha preniesť zodpovednosť za eGovernment na vicepremiéra. Takéto riešenie môže zlepšiť **problém fragmentácie snahy jednotlivých štátnych inštitúcií**. Zároveň však platí, že ak vláda ako celok nepovažuje eGovernment za prioritu, inštitucionálne zmeny budú mať len obmedzené dopady.

Pre miestne a regionálne samosprávy je dôležité, aby svoju prácu v oblasti eGovernmentu **čo najviac integrovali s prácou centrálnej vlády**. Keďže úlohy všetkých samospráv na oboch úrovniach sú veľmi podobné, existuje potenciál pre výrazné úspory spoločným postupom miestnych samospráv a regiónov pri vývoji online služieb.

7.2 Možnosti verejnej politiky v oblasti práva a regulácie

Jedným z návrhov, ktoré sa objavujú v debatách o znižovaní byrokratického zaťaženia občana, je vytvorenie legislatívy, ktorá by od úradov vyžadovala **získať si informácie o občani priamo jeden od druhého**. Doterajší postup bol skôr opačný: procedúry boli analyzované jednotlivo a následne sa odstraňovali partikulárne prekážky. Tento postup nemotivoval jednotlivé inštitúcie k spolupráci.

Súčasná vláda plánuje prijať **zákon o eGovernmente**, ktorého návrh by sa mal objaviť v poslednom štvrtroku 2007. Zákon by mal zaviesť povinnosť štátnych inštitúcií poskytnúť služby elektronicky.

Elektronický podpis poskytuje najvyšší možný stupeň bezpečnosti, robiac tak elektronické dokumenty plne ekvivalentné s papierovými. Skúsenosti iných členských štátov EÚ však ukazujú, že niektoré **menej konzervatívne riešenia môžu byť rovnako účinné a zároveň lacnejšie** (napr. využívanie bánk na identifikovanie používateľov elektronických služieb). Tento prístup by si zároveň vyžadoval rozsiahle zmeny v legislatíve týkajúcej sa elektronického podpisu. Riešenia zavedené Daňovým riaditeľstvom SR a Sociálnou poisťovňou si síce vyžadovali prijatie zvláštnej legislatívy, no fungujú i bez elektronického podpisu.

7.3 Možnosti verejnej politiky v oblasti verejných financií

Positívne zmeny vo formulácii prijatých dokumentov, akčných plánov a stratégií týkajúcich sa eGovernmentu poukazujú na potrebu **zlepšenia dostupnosti financií** pre problematiku informačnej spoločnosti a eGovernmentu **zo zdrojov centrálnej vlády**. V súčasnosti sú tieto úlohy financované jednotlivými ministerstvami, no neexistujú prostriedky určené pre horizontálne úlohy. Tie boli financované z rozpočtu MDPT SR, ktoré však disponovalo len

prostriedkami určenými pre potreby splnomocnenca a sekcie informačnej spoločnosti. Výsledkom bolo, že mnohé úlohy jednoducho nemali byť ako financované.

Existuje tiež silný potenciál pre **efektívnejšie využívanie zdrojov určených na informačné a komunikačné technológie**. Obstarávanie fragmentované medzi inštitúciami je veľmi nákladné. Niektoré existujúce online služby sú duplicitné, čo predstavuje zbytočné náklady. Vláda by mala vytvoriť systém pre plánovanie a obstarávanie informačných technológií, pomocou ktorého by lepšie využívala úspory z rozsahu a výrazne podporila interoperabilitu jednotlivých služieb.

Dôležitou je tiež otázka **finančnej a politickej priority online služieb v porovnaní s inými politikami**. Príklady iných členských štátov EÚ poukazujú na vysoký dopad zavedenia online služieb. Je preto žiadúce využiť tieto skúsenosti na efektívnejšie naplánovanie zavedenia online služieb.

Informácií o existujúcich službách a ich využívaní nie je dostatok – neexistuje jednotný spôsob monitorovania využitia služieb, či vyhodnotenia budúcich potrieb používateľov. Tieto informácie by tiež poslúžili ako základ pre analýzu nákladov a výnosov, ktorá by výrazne prispela k lepšiemu stanoveniu priorít.

Pre pokrok na úrovni miestnych a regionálnych samospráv je dôležité, aby **mali k dispozícii financie zo zdrojov centrálnej vlády**. Štrukturálne fondy z predchádzajúceho programovacieho obdobia boli využívané hlavne na budovanie potrebnej infraštruktúry, ktorá má bezpochyby vyššiu prioritu ako online služby. Hoci i v ďalšom programovacom období budú mať samosprávy dostupné prostriedky, tie pokryjú len časť nákladov a časť žiadateľov. Je preto otázkou, do akej miery má vláda viac podporovať miestnu samosprávu vo vývoji online služieb dodatočnými zdrojmi a nakoľko sa má spoliehať na to, že jednotlivé samosprávy eGovernmentu priradia dostatočnú prioritu a investujú doň vlastné zdroje.

Ďalšou témou je určovanie poradia zavedenia online služieb. Zavádzaniu nových, sofistikovanejších online služieb môže predchádzať **rozvoj základnejších služieb a možností prístupu alternatívnych k internetu**. Niektoré inštitúcie majú stále problém s emailovou, či dokonca telefonickou komunikáciou. Je preto žiadúce najprv vyriešiť tieto problémy a až potom zavádzať nové a sofistikovanejšie služby.

Súčasná pravidlá vyžadujú od občana **vysokú vstupnú investíciu za elektronický podpis**, no dostupné online služby neposkytujú dostatočnú motiváciu k tejto investícii. Niektoré z už spomínaných alternatív umožňujú znížiť náklady na rôzne administratívne úkony tým, že by sa realizovali elektronicky, čo by znamenalo dodatočnú náhradu za vysoké vstupné náklady. V súčasnosti je v parlamente návrh, ktorý znižuje poplatky za administratívne úkony realizované elektronicky na polovicu.

7.4 Iné odporúčania

Existencia výrazných **regionálnych rozdielov** (a tým aj rozdielov vo využívaní informačných technológií medzi obyvateľmi jednotlivých regiónov) si vyžaduje prijatie krokov, ktoré by umožnili využívanie online služieb i ľuďom nevlastniacim osobný počítač s pripojením na internet, či ľuďom s obmedzenými počítačovými zručnosťami. S dostatočnou finančnou podporou by ako kontaktné miesta pre prístup k eGovernmentu mohli slúžiť školy, knižnice či úrady miestnej samosprávy.

Rozvoj trhu mobilných telefónov vytvára predpoklady na **používanie mobilných služieb ako alternatívneho prístupu k online službám**. Takéto riešenie by síce znamenalo zvýšenie nákladov na zavedenie, zároveň by však prudko zvýšilo dostupnosť online služieb.

Záver

eGovernment na Slovensku v poslednej dobe začal zaznamenávať pokrok. Po prvý raz existuje jednotná stratégia pre zavádzanie služieb eGovernmentu vo verejnej správe, ktorej predchádzalo niekoľko menej kvalitných dokumentov. Tie mali prevažne deklaratívnu povahu, neurčovali jasné úlohy z zodpovednosť, takže ich dopad bol veľmi slabý. Cestovná mapa zavádzania elektronických služieb verejnej správy spolu s akčným plánom Informačná spoločnosť však vytvárajú vhodný základ pre ďalší postup.

Pokrokom je tiež vytvorenie postu splnomocnenca vlády pre informatizáciu, ktorý by mal zabezpečiť lepšiu koordináciu úloh a využívania prostriedkov na projekty súvisiace s eGovernmentom a tiež zabezpečenie možnosti prepojenia jednotlivých služieb a systémov. Vďaka niekoľkonásobným presunom agendy eGovernmentu medzi vládnymi inštitúciami doterajšia koordinácia nebola dostatočná. Je však žiadúce, aby sa eGovernmentu dostalo širšej podpory z vládneho kabinetu, z čoho by mohli ťažiť aj samosprávy.

Problematickým ostáva elektronický podpis. I keď počiatočné problémy s jeho využívaním boli odstránené, súčasné pravidlá sú stále prísne, náklady na zavedenie vysoké a možnosti využitia obmedzené. Okrem rozširovaní možností použitia budovaním ďalších služieb eGovernmentu je tiež dôležité hľadať alternatívy k elektronickému podpisu. Skúsenosti z iných krajín EÚ ukázali, že menej konzervatívne riešenia môžu byť rovnako efektívne.

Dôležitou je tiež otázka financovania. Doterajšie výdavky na eGovernment boli kvôli nedostatočnej koordinácii fragmentované a často aj neefektívne. Posilnením koordinácie je čiastočným riešením tohto problému, dôraz na efektivitu vynaložených prostriedkov je však kriticky dôležitý. Koordinovaným obstarávaním informačných technológií a systémov je možné využiť synergické efekty a ušetriť nemalé prostriedky.

Otázka efektivity je dôležitá aj pre financovanie zo štrukturálnych fondov EÚ. V operačnom programe Informatizácia spoločnosti sú na eGovernment alokované značné finančné zdroje, no skúsenosti z predchádzajúcich rokov hovoria, že nedostatočná kapacita verejnej správy v práci so štrukturálnymi fondami mala za následok neefektívne míňanie. Dôraz sa viac kládol na vyčerpanie čo najväčšieho množstva prostriedkov bez ohľadu na kvalitu podporených projektov.

Na to, aby sa naplnili očakávané prínosy pre občanov, podnikateľov a celú krajinu, je potrebné v oblasti eGovernment ešte uskutočniť množstvo krokov. Doterajšie snahy a ich výsledky poskytujú mnohé ponaučenia – pokiaľ budeme na nich stavať, eGovernment má šancu priniesť do správy vecí verejných reálnu pozitívnu zmenu.

Zoznam použitej literatúry

Berce, J., Bianchi, A., Centeno, C. and Osimo, D. (eds.), Towards the eGovernment Vision for the EU in 2010: Research Policy Challenges (Draft), August 2006.

<http://fiste.jrc.es/pages/documents/eGovresearchpolicychallenges-DRAFTFINALWEBVERSION.pdf>

eGovernment Economics Project (eGEP) Expenditure Study, <http://www.rso.it/egep>. 15. mája 2006.

ITAS, Ročenka IT 2005.

http://www.itas.sk/buxus/docs/IT_Rocenka_2005.pdf

Klazar, S., Nemeč, J., Přebil, J., Šumpíková, M., E-governance and its Application in the Area of Programming Public Expenditures: The Case for the Czech Republic and Slovakia.

NISPACEe Occasional Papers in Public Administration and Public Policy, Volume VI., No. 2, Spring 2005, pp. 3 - 14.

Makulová, S., Strategy for Building an Information Society in the Slovak Republic or Bridging the Digital Divide, Bratislava 2004.

http://www.fphil.uniba.sk/~kkvi/kto_je_kto/publ_mak/makulova_dd.pdf

Partnerstvá pre prosperitu, Práca s digitálnym obsahom v prostredí miestnej samosprávy. Bratislava, 2006.

http://www.ppp.sk/engine/userdata/download/digi_obsah_verzia_definitiv.pdf

Sakowicz, M., How Should e-Government Be Evaluated? Different Methodologies and Methods, NISPACEe Occasional Papers 2004.

Siráč, M., Salner, A. and Druga, P., Factors and Impacts in the Information Society: A Prospective Analysis in the Candidate Countries, Report on Slovakia. Bratislava, 2005.

S&K Management Systems, Informačný audit. Záverečná správa pre Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR. Bratislava, December 2004.

Slovenskí občania a elektronické služby verejnej správy v roku 2005, výsledky prieskumov verejnej mienky od MVK a TNS.

Vantuch, J. and Jelínková, D., ICT in Schools in Slovakia from the Policy Making Point of View, Virtual University, Bratislava 2005.

http://virtuni.eas.sk/rocnik/2005/data/program/54_31_Vantuch.pdf

Vládne materiály

Audit súladu činností a financovania ústredných orgánov štátnej správy a organizácií v ich pôsobnosti, prijatý uznesením Vlády SR č. 694/2000 z 30. augusta 2000.

Rozpočet verejnej správy na roky 2005-2007, schválený uznesením Vlády SR č. 963/2004 z 13. októbra 2004.

Konvergenčný program Slovenska na roky 2005 – 2010, schválený uznesením Vlády SR č. 949/2005 z 30. novembra 2005

Národný program reforiem Slovenskej republiky na roky 2006 – 2008, schválený uznesením vlády SR č. 797/2005 z 12. októbra 2005

Národný strategický referenčný rámec pre roky 2007-2013, schválený uznesením Vlády SR č. 1005/2006 zo 6. decembra 2006.

Operačný program Informatizácia, schválený uznesením Vlády SR š. 1004/2006 zo 6. decembra 2006

Správa o pokroku v implementácii Národného programu reforiem Slovenskej republiky na roky 2006 – 2008, schválná uznesením Vlády SR č. 855/2006 z 11. októbra 2006

Cestovná mapa zavádzania elektronických služieb verejnej správy, schválená uznesením Vlády SR č. 837/2005 z 19. októbra 2005

Stratégia konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 - Akčné plány, schválená uznesením Vlády SR č. 557/2005 z 13. júla 2005

Stratégia informatizácie spoločnosti v podmienkach SR a Akčný plán, schválená uznesením Vlády SR č. 43/2003 z 19. marca 2003

Stratégia decentralizácie a modernizácie verejnej správy, schválená uznesením Vlády SR č. 98/1999 z 18. augusta 1999

Médiá

SITA, Verejná správa investovala do IT za posledné 3 roky do 10 mld. Sk, 10. február 2005

SME, Janušek poslal únii plán na eurofondy, 16. december 2006

SME, Vláda splnila 31 percent úloh, 2. február 2005.

Pravda, Názory, 19. máj 2006

Trend, Dobré projekty majú šancu získať aj zahraničné zdroje, 9. augusta 2004

Zdroje štatistických údajov

Eurostat <http://ec.europa.eu/comm/eurostat/>

IDABC <http://ec.europa.eu/idabc/en/home>

Štatistický úrad Slovenskej republiky <http://ec.europa.eu/comm/eurostat/>

Internetové stránky

ec.europa.eu/idabc/, navštívené v januári 2007.

webuniversity.science.upjs.sk, navštívené v auguste 2006.

www.kapor.gov.sk, navštívené v januári 2007.

www.health.gov.sk, navštívené v januári 2007.

www.iminerva.sk, navštívené v apríli 2007.

www.inet.sk, navštívené v apríli 2007.

www.itapa.sk, navštívené v apríli 2007.

www.itas.sk, navštívené v apríli 2007.

www.mia.sk, navštívené v januári 2007.

www.naj.sk, , navštívené v auguste 2006.

www.portal.gov.sk, navštívené v januári 2007.

www.ppp.sk, navštívené v apríli 2007.

www.statistics.sk, navštívené medzi augustom 2006 a aprílom 2007.

www.webocrat.sk, navštívené v januári 2007.

www.zmos.sk, navštívené v januári 2007.